

DISSERTATIONIS,
DE
BIBLIOTHECARIIS
ACADEMIÆ ABOËNSIS,

PARTICULA DECIMA.

QUAM,

ANN. AMPL. PHILOS. ORD. AURAIKO,

publico examini,

in Auditorio Jurid. die XIV Jun. a. MDCCCXXIII,

h. p. m. f.

PRÆSIDE

Mag. FREDR. WILH. PIPPING,

Hist. Litter. Prof. Publ. Ord. & Biblioth. Acad. Præfecto,

PRO SUMMIS IN PHILOSOPHIA HONORIBUS,

modeste subjicit

FREDRICUS JOACHIMUS EKMAN,

Stipendiar. Publ. Borea-Fenno.

ABOÆ, typis FRENCKELLIANIS.

SACRAM IMPERIALEM MAJESTATEM

SPECTATÆ FIDEI VIRO

MAXIME REVERENDO ET CELEBERRIMO

Domino GUSTAVO GADOLIN,

S. S. Theol. Doctori et Professore primario,
Dieceos Aboënsis Archi-Præposito Meritissimo,
Ordinis Imperialis de S:to Wolodimiro
in 4:ta Classe Equiti Splendidissimo

D. D. D.

Maxime Reverendi et Celeberrimi Nominis

cultor devotissimus

FREDRICUS EKMAN.

THESES.

I.

Scribendi artis primordia, in imaginibus rerum quadantenus delinendis posita, pingendi illi deberi contendimus.

II.

Litteras autem vel Alphabeticam scripturam, e scribendi ratione illa, res quasque imaginibus significatas præbente, proprie derivandas haud esse, ipsa earum natura docet, non in rerum effigie exprimenda, sed in nominibus earum exhibendis, articulati soni, cujus in loquendo est usus, partibus significatis, conspicua.

III.

Alphabetum igitur eodem forte, quo Hieroglyphicis characteribus scribendi ars, exstitisse tempore, hac autem citius ad perfectionis culmen evectum fuisse, nil impedit quominus statuamus. E contrario, si Hieroglyphica scriptura ita fuisset comparata, ut ejus ope vel maxime necessaria exprimi possent, numquam forte, vel multo serius, litteras invenissent homines.

IV.

Antiquitatem scripturæ Alphabeticæ, communis etiam loquitur omnium, quæ per totum terrarum orbem in usu sunt vel fuerunt, Alphabetorum origo.

V.

Sonorum etiam signa quamvis præbeat scriptura Syllabica, vocum tamen minutiones partes, non loquelæ elementa, exprimens, alia ac Alphabeta illa inventa videtur via, quam adeoque ex illa ortum ducere probabile vix est.

VI.

Ubi significatio vocis vel notio rei picturam non pateretur, aut copia signorum, vel symbolicorum vel arbitratorum, nimis creverit, comparando syllabas similiter sonantes certas his facile excogitari potuisse crederes notas; attamen parcius fuit scriptura syllabica usus.

---

tur, vel etiam ecclesiæ cuidam ampliori præponeretur, frequenter rogans, haud sine faustis auspiciis in spem ingressus erat potiundi quam primum bonorum, quorum desiderio agebatur, aliquo (*nn*); et voti nondum reus domum tandem se conferre quanquam coactus est, oleum tamen atque operam non perdidisse, et supra pag. 92 expositi itineris fructus, et litteræ probant, in futuram commendationem petitionis suæ acceptæ, gratiæ quam apud Superiores inierat plenæ, Illustrissimi scil. Cancellarii binæ, dd. 2 Oct. et 12 Dec. a. 1662 scriptæ, et S. Regiæ Majestatis illæ, d. 28 Nov. e. a. ad Consistorium Academicum misis (oo).

O

Interea,

nn) Litteris d. 12 Dec. a. 1662, nuper citatis, sustentacula vitæ firmiora comparandi consilio suo, quanquam deinde repudiato, initio tamen sat benigna annuisse numina narravit, et coram Consistorio d. 21 Nov. a. 1663 retulit, dictam sibi esse Ecclesiam Saguensem. Pedersörensensem quoque illam, quæ, mortuo a. 1660 ELIA MARCI HAMNIO, Pastore aliquamdiu caruit, ambiis PETREUM, Protocolum Consistorii Acad. d. 3 Dec. a. 1662 testatur. Frustra autem in utraque re molienda laborasse, quid mirum, cum potiori jure facta de iisdem his paræciis, aliquibus membrorum suorum vindicandis, Consistorii Academici vota etiam irrita evanuerint, Pastore Saguensi, in locum defuncti ERICI KETARENI, a. 1664 constituto WANZONIO quodam, et Pedersörensi Mag. LAURENTIO JOH. PREUTZ. — Cfr. Epistolæ petitoris Consistorii Acad. ad S. Regiam Majestatem d. 11 Nov. a. 1662, et ad Illustriss. Cancellarium d. 17 Sept. a. 1663, in Actis Rector. a. 1663—1664 servatæ, atque *Afhandling om Presterl. tjenstgöرن. och aflön.* Del. II. pag. 45, 147.

oo) Priores Cancellarii Litteræ sonant: "Åbrevördige, Wördige etc. Wij åhre förorsakadhe E.rs Åbrevörd.heet och E.ri Godhe Hh.rr och M. här medh venl. att förhålla, huruledes såsom *Bibliothecarien M. Andreas Petreus*, här en rundh tijdh uppvachtat, och Ofs sin trångå lägenheet och tillstandh vidh dhen *function*, som han nu förvaltar, i ödmuikt andragit haf, r, ödmuikel. anhållandes, dhett han måtte på något annat sätt försedd blifva, ther han bättre kundhe finna sigh belåthen medh. Så emedhan bådh hans Sal. Fadher *s D.*

Interea, diutinam Bibliothecarii absentiam ægre ferentes
Patres Academici, quorum animi eo magis ab illo alienati vi-
den-

Aeschilli Petraci, så våll vidh *Academien*, som och sedermera, heela Stiftets *administration*, många berömlige *meriter*, sammelundha och hans egna godha prooff, them han vidh *sin adiunctura* och andra *academiska* öfningar giordt haf,r, Ofs nogsamf beveka, att *inclinera* till någott förslag, ther han kundhe medh hulpen varda; Fördenksuldh hafve Wij velat hoos Edher medh dhenna Wår förskrift, för honom, inkomma: Att, dher någott tillfälle kundhe finnas, som tiente till hans förordring, han thå måtte, fram för någon annan, i *consideration* tagen vardha, heller och, så vijdha thet nu icke föreföllo; I thå ville, på hvarjehanda sätt, forderligen förefee ett beqvåmligit anslag, ther Wij kundhe honom medh villfara. Wij förmodhe att E.s Åhrevörd,het och I Godhe Hh,rr och M. dhenna Wår *recommendation* honom till godho niutha, och icke obulpen fabra låtha. Befalle Edher härmedh, samptel. uthi Guds mildha beskydd." Etc. — Posteriores habent; "Åhrevördige etc. Thet haf,r Ofs, *Bibliothecarien M. Andreas Petracus* förredraga låhit, hurulunda han främmande landsorther, på någon tijdh, haf,r fatt sigh uthi sinnet att besökia; Förmodandes thår medh, ån vijdhare någon förfarenheet och förkofringh uthi *sjna studier*, hånpta. Och fördenksuldh om ett gått Orlåf hoos Ofs anhållit; samt dher till medh, *Bibliothecariatet* vidh *Academien* att behålla, anmodhat haf,r. Nu såsom dhetta hans uppsåth låstigit år; i dhet han therigenom sökier att giöra sigh så myckit beqvåmligare till K. M,ts och Fåderneslandets behageliga tienster: Ty kundhe Wij thet icke ogilla; Uthan fast mehra gerna see honom therigenom någon fördeel taga. Hvarföre Wij theslijkest, hans begåran för billig erachta; *Recommenderandes* ålfå E.rs Åhrevörd,ter och Edher, Godhe Hh,rr och Män, honom i bästa måtta; Såledhes att han bådhe, j sin frånvaru, må vidh *Bibliothecariatet* blifva; samt och hans Person, så våll som någon annan, vidh första tillfälle, i godh *consideration*, tagen vardha. Hvaruthöf,r Wij Edher samf. och synnerl. Gudhi troligen befalle." Etc. — Regiarum autem litterarum hæc sunt verba: "Carl, etc. Wår ynneft och nådige benågenheet medh Gudh alsmechtigh; Det hafver, trogne underlåthare, Biskop och samptlige *Consistoriales*, fordom Biskopens Sahl. *Doct. Eschilli Petrei* Son *Mag. Andreas* Ofs i underdånigheet uptåcht sin fattigdom och o-

dentur, quo feliciore succesu favorem nobiliorum, summas reipublicæ gerentium, captaverat, et de incommodis, quibus, culpa ejus, jam premeretur res Academica, tollendis, et de damnis gravioribus a Bibliotheca avertendis, solliciti, cum non tantum, occasione libros evolvendi tam docentibus quam discentibus præcisa, infructuosa jacerent præstantissima Academiae cimelia, sed etiam verendum eslet, ne aut vetustate lapsa sub tecto, humiditate, situ et pulvere corrosa perirent, aut ignotis hominibus commodata distraherentur, de negligentia ejus, frustra sæpius revocati, adeoque vel munere, vel saltem stipendii quadam parte, jam privandi, querelas jactarunt frequentes. Ratione officii de periculo Bibliothecæ imminenti Consistorium bis monuisse haud contento Rectore Academiae, Mag. ANDR. THURONIO, Logices et Physices Professore, sed rogationem etiam sub finem a. 1662 ferente, an PETRÆO tamdiu absque venia abesse impune liceret, Cancellarii, de hac re mox informandi, scito subjecta quidem est mulctæ irrogatio (pp); sed rescribente Musageta, nec minus significante per

O 2

litte-

förmögenheet; Ödmukeligen derhoos Ofs ansökiandes, at Wij ville befordra honom till någon sådana tjänst, hvar medh han sigh och dhe sine kan försörja. Så emådhan Wij Ofs påminne, at I Ofs tillförenne hans person af sine *Studier* och godhe *Qualiteter* hafva *Commenderat*, och Wij derhoos estertänckie dhe godhe tjänster hans Sahl, fadher Guds församlingh hafver giordt; sinne Wij skåligt, att han medh det första till et dägeligit *Pastorat* eller någon *Profession* vid *Academien*, blifver befordrad. I vele därtöre denna Wår nådige villia låta vara edher befallat, och så lagha, at han icke länge uthan lågenheet blifver oförsörgd. Hvilcket når I efterkommen, fullgödre I Wår nådige villia, Och Wii befalle edher Gudh alsmechtigh nådeligen." Etc.

pp) Cfr. Protoc. Consist. Acad. dd. 1 Oct. 12 Nov. et 3 Dec. a. 1662, cum Litteris Consistorii hac die decretis, quarum copiam, causam Cancellarii subjectam arbitrio luculentissime illustraturam, lectoris dare volumus: "Högvälborne Grefve etc. E. Högh Gref. N. de kun-

litteras Bibliothecario, ad peregrinationem se accingente,
æquum

ne wij här medh icke underlåta ödmuikeligen att *notificera*, att såsom vår skyldigheet och Embetes plicht af oss fördrar, dedh wij noga och medh högsta flijt tillsee, huru alt må skick- och ordentligen vidh denne Kongl. *Academien* tillgå, så att både *docentes* och *discentes* sampt andre som dervidh tiena dheras kall och embetes syfslor troligen förrätta, och dheras skyldigheet effterkomma, hvilket wij och oss förmode alltjindh här till giordt hafva; Allså hafve wij och nu i synnerheet haft orsaak, att ehrafra och tillsee, huru det står till medh *Academiens Bibliothek*, emedan *Bibliothecarius M. Andreas Peträus* nu mehra än halft åhr bårtta varit, och *Bibliotheket* alldeles skötslöst lembnat hafver; Och alldenstund wij befinne, föruthan det att *ordinariæ horæ* förfummade åre, på hvilka icke allenast *Profesforibus* uthan och *Studiofis* efter *Constitutionum* lydelse skulle vara efterlåtitt att gå i *Bibliotheket* och der så vackra *authores* till sine embeters och *Studiens* fortsåtiande *confusera*, dedh icke allenast *Bibliothekets* taak år alldeles förrotnat, så att man befara måste det och hvalfvet aff det öfverflödige Sommar och höst regnet förderfvat år, der doch *materialierne* i fiord om vinteren allrede upköptes till taakets *reparation*; uthan och böckerne af fuchtigheet och elliest skadde, många och så af them uthlånte åre, på hvilka ther finnes intet beskeedh hvem them hafva må; Wij skatte fördenkskull alldeles öfersvårligit, om wij detta förtijje och icke E. högGref. N.de i tindh uthi ödmuikheet tillkenna gifva skulle, förmodandes blifva för våre personer *excuserade*, så frampt framdeles och i lengden af Eders högGref. N.de eller elliest af höga öfverheeten här effterfrågat varder; till hvilken ende så väl som till att befråmia *Academiens* välferd wij detta allena göre, och ingalunda till att *temere* angifva *M. Peträum*, hvilkens *promotion* wij alltjindh sökt hafve, och än vijdare, sårdeles för E. högGref. N.des höggungtiga *recommendations* skull, gerna sökie, der han så väl som andra lärde män här vedh *Academien*, ville *elaborera* några *Specimina*, och göra sig *qualificerad*, hvar till han godh lågenheet hafver, medhan han år *Bibliothecarius*. Huru nu om alt detta skall blifva, och om mehrbe.te *M. Peträus* icke bör för sin egenwilliga förfumelse affstå åth minskonne en fierdepart af sin löhn till *Bibliotheket*, (alldenstund för en *Profesfore* alla tijmar, dem han förfumar, blifva *observerade* effter *Constitutiones*) hemställe wij E. högGref. N.des nådiga och rättwijfa *resolution* och omdö-

æquum videri ut aliquamdiu adhuc absens pleno frueretur salario, tradita interim Studiofo cuidam, duplici forte Stipendio Regio propterea remunerando, ut Rationario, administratione Bibliothecæ, et Linguarum Profesori Mag. PETRO BERGIO, talium rerum peritissimo, damnorum quibus laboraverint ædes reparandorum cura, nec non Typographo exemplarium novorum collectione, indignatio obsolevit (qq). Uni tamen membrorum suorum tutius committendam Bibliothecam ducens Consistorium, et OL. WEXIONIO, Jur. Professore, et Ax. KEMPE, Hist. atque Phil. Pract. Prof., suam offerentibus operam, conjuncto cum Bibliothecario affinitatis jure illo, antiqui amoris studio cum Bibliotheca hoc, KEMPIO eam mandavit provinciam, prævia Eloquentiæ Professoris Mag. MART. MILTOPÆI atque Secretarii Mag. JAC. FLACHSENI recensione quamprimum lustrandam. Cum vero æstate sequente non tantum nondum revenisset PETRÆUS, sed ne relaturus quidem Holmia pedem nisi ad munus erectus, quod meliore eslet conditione atque jure, aliquanto insolentius officia Senatus flagitaret (rr), graviter ab hoc admonitus est, ut quæ ad se pertinere sciret studiose diligenterque curaturus, domum se quamprimum reciperet, nisi loco exturbari se pateretur (ss).

Vide-

---

me, E. HögGrefl. N.de sampt defs HögGrefl. *Familia* uthi den aldrahögstes beskydd troligen befallandes, och förblifve efter vår skyldigheet etc."

qq) Vid. utriusque Litteræ, diei 12 Dec. a. 1662, supra cit.

rr) Cfr. Litteræ PETRÆI, Holmiæ d. 29 Jul. a. 1663 scriptæ, in Actis Rect. ejusdem anni occurrentes, et Protoc. Consist. Acad, d. 12 Aug.

ss) Admonitionis non minus tempestivæ quam severæ exemplar ab Actis descripsisse, vitio nobis nemo certe vertet; en igitur: "*Clarissime Dn. Bibliothecarie!* Eder skrifvelse är ofs för någon tindh se-

Videmur quidem nobis videre ad animos Patrum exasperandos nonnihil conferentem singularis odii affectum, in pectoribus quorundam motum, quorum bonis, vel possessis, vel speratis, inhiare putabatur PETRÆUS, ambitione Holmiæ sibi pro-

dan tillhanda kommen, hvaruthionan I endteligen af ofs fordra, dedh vij eder antingen till något förnämligit *Pastorat* eller till någon *Profesjion* ofördröjeligen *promovera* ville, förhållandes ofs Hans Kongl. Maj:ts vår allernådigste Konungs och Herres allernådigste bref till Biskopen och *Consistoriales* af d. 28 *Novemb.* nästförledne år 1662, eder *promotion* angående. Här uppå gifves Eder detta till vänligt svahr 1:o Att federmehra Kongl. Maj:ts allernådigste bref hijt ankom, ingen förändring medh *Academiske* tienster skedd år; ej heller kunne vij någon *Profesjorem*, som medh sijt förättar sitt embete, för eder skull affättia; Men hafve i lust att sökia något förnämligit *pastorat*, måste i der om anhålla hoos *Consistorium Ecclesiasticum.* 2:o Det veet och *Dn. Bibliothecarius* sielf myckit väl, att här vidh *Academien* äre andra lärde och välmeriterade män, ther någon *Profesjion* blefve *vacant*, hvilka vij, så mycket ofs står till att göra, ingalunda kunna gå förbij Hans Kongl. Maj:ts att *recommendera*, alldenstund the göra här vackra prof dageligen; dock önske vij ej heller mindre eder *promotion.* Men 3:o Såsom ofs nogsampt Eder Sal. K. Faders stora *Meriter* kunnoge äre; så önskade vij och så gerna, att j hans footspår vilde efterfölja, och här vidh *Academien* göra och uthgå låta sådana *Specimina*, som en märkelig *promotion* och *recommendation* till höga Öfverheeten kunde *meritera.* 4:o Effter som i *Bibliotheket* här vidh *Academien* hafve antagit till att förvalta, och det nu nästan uthi halft annat år skötslöft lämnat, så att ther finnes ingen richtigheet, men stor oreda så uthi böckernas *distraherande*, som uthi sielfve *Bibliotheks* bygning; hvarföre år vårt trogne och vänlige råd, att i Eder ju förr ju heller hijt förfoge, samma eder antagne tienst att förvalta; ellicst torde man blifva förorsakad göra dermedh någon förändring; Wij vele lijkval efter vår underdånigste skyldigheet Hans Kongl. Maj:ts allernådigste behagh esterleffva, så wijda Eder *promotion* angår, och någon tienlig lågenheet för Eder sig yppa kan; hvilket man förmodar snarare skee, om i sielf personligen äre här tillstådes. Wi befalle Eder här medh Gudh alsmechtig vänligen. Af Åbo d. 10 Sept. A:o 1663."

prospicere studens (tt); officii autem leviter deserti inculcationem iustitia caruisse, non ii sumus qui exinde colligere velimus, mirantes multo magis, neglectam custode absente Bibliothecam. pesum dari qui tamdiu passi sint Academiae antistites. In recensione tamen illa, dd 15 et 16 Febr. a. 1663 peracta, desideratorum CV operum, cum Globo Cœlesti majori et minoribus ambobus, nec non Sphæra Orbis, quorum Catalogum habent Acta Rectoratus ejusd. anni, jacturam fecisse Bibliothecam tanto minus persuadere nobis possumus, quanto majorem vim silentio Patrum, nullam amissorum causam PETRÆO reduci indicentium, Elenchus Bibliothecæ, typis a. 1682 expressus, desiderata illa tantum non omnia suis locis inter cæteram Bibliothecæ supellectilem enumerans, et ipsa eorundem librorum exemplaria, in Bibliotheca hodieque certissima vetustatis signa præ se ferentia, addant, quibus inspectis ad credendum ducti sumus, volumina atque instrumenta illa, oculos fugientia Bibliothecam absente Præfecto visentium, ipso reverso reperta, ab iis qui commodato acceperint reportata, vel alio quovis modo restituta, ad Bibliothecam rediisse, exceptis forte paucissimis, quæ sine Bibliothecarii culpa perierint. Post reditum igitur hujus ad Academiam, de Bibliotheca denuo examinanda motam quæstionem eo facilius misam faciens Senatus Acad., quo minus vitio illi dandum, quod in cura librorum ab alio per integrum fere annum gesta peccatum

---

tt) Non tantum Parœcias Sagu et Pedersöre petens, contra Senatum Academicum stetit, sed etiam in suspicionem venerat Rectori Academiae ann. 1662—1664 ANDRÆ THURONIO, ut cui surripere studeret alteram duplicis docendi muneris partem, Professionem scilicet Physicam, quam Logices illi ex singulari S. R. Majestatis gratia et beneficio *quamdiu convenerit* adjunctam, laudabili industria et multo cum studiosæ juventutis emolumento collegarumque applausu ab a 1660 sustinuerat. Cfr. Prot. Consist. Acad. dd. 8 Maji a. 1661 et 18 Mart. 1663, nec non Litteræ Consist. ad Cancell. d. 6 Apr. hujus anni.

catum forte fuerit, nova exhortatione ad impensius industriæ studium excitatum eum sine mora ad diu nimis desertum officium admisit (uu).

Sopitis ita de Bibliothecarii inertia querelis, placatisque etiam qui propter locum ejus inter Profesores haud multo post exarserant animis, sedatiore usus est reliquo in eodem munere fungendo tempore, quo exacto septenarius prope completus est numerus annorum, in Bibliotheca gubernanda confectorum omnium. — Ad opportuniorem, insigniorem diuque frustra speratum locum quomodo hinc progredi datum sit, exponendum jam est.

Poëfos Profesori JUSTANDRO, Paroeciæ Someroënsi quamprimum præficiendo, qui succederent, idoneis judicatis tribus aliis, PETRÆO junioribus, Facultas Philosophica, adstipulante Consistorio Academico, exemplum jam dederat oblivionis, cui traditas voluisset commendationes superiorum, PETRÆO faventium, quas supra commemoravimus, eas tanti haud æstimans, ut commendato proximum ad honores quosvis optatos paraturæ essent aditum (vv), cum e vivis præmatura morte erepto, d. 8 Aug. a. 1665,

---

uu) Prot. Consist. Acad. d. 12 Nov. a. 1663.

vv) In electionem positi erant a Facultate Philosophica d. 22 Apr. a. 1665, Mag. JACOBUS FLACHSENIUS, Secretarius Academiæ et Facultatis Adjunctus, Mag. PETRUS LAURECCHIUS, Adjunctus alter, et Mag. JOHANNES FLACHSENIUS; ut autem præmaturo imprudentique, ita irrito quoque conatu suscepta tunc fuit tota de futuro Poëfos Professore deliberatio. Regiis enim Litteris Pastor Someroënsis quidem designatus JUSTANDER, Consistorio tamen Ecclesiastico et ipsa, penes quam erat suis suffragiis Pastorem vocare, Ecclesia renitentibus, ab hac potiùda desistere coactus est, fallacis sapius spei lufibus patientiam oppositurus, donec tandem a. 1668 Wirmoënsium Pastor constitueretur. Vid. Tabellarum Facultatis Philosophicæ recensio, scripto Decani, THURONII, d. 27 Apr. a. 1665 Consistorio